

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

P/13/091
LBY 4100-02-01/2013

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/13/091 – Wykonanie w 2012 r. budżetu państwa w cz. 15 Sądy Powszechne

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy

Kontrolerzy

1. Grzegorz Piotrowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84082 z dnia 3 stycznia 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 3-4]

2. Adam Kończak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 84089 z dnia 4 stycznia 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 5-6]

Jednostka
kontrolowana

Sąd Rejonowy we Włocławku, ul. Kilińskiego 20, 87-800 Włocławek

Kierownik jednostki
kontrolowanej

SSO Andrzej Witka-Jeżewski, Prezes Sądu Rejonowego we Włocławku,

Monika Janiak, Dyrektor Sądu Rejonowego we Włocławku.

[Dowód: akta kontroli str. 88-90]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2012 roku przez Dyrektora Sądu Rejonowego we Włocławku planu dochodów i wydatków w części budżetu państwa 15/00 - Sądy powszechne.

Zaplanowane na rok 2012 dochody Sądu Rejonowego we Włocławku, zwanego dalej „Sądem” (dział 755¹, rozdział 75502²) zostały zrealizowane w 82,7%. Dochody te były rzetelnie ewidencjonowane. W Sądzie podejmowano przewidziane prawem działania w celu odzyskania należności budżetu państwa.

Rzetelnie zaplanowano oraz w sposób celowy i gospodarny zrealizowano wydatki budżetu państwa w wysokości 21.159,0 tys. zł.

Ocena została sformułowana na podstawie wyników kontroli 11,6 % zrealizowanych przez Sąd wydatków oraz badania analitycznego ksiąg rachunkowych. Księgi rachunkowe prowadzone były prawidłowo, a sprawozdania zostały sporządzone rzetelnie i terminowo. Powyższą ocenę uzasadnia także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości i mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

Ujawnione w toku kontroli nieprawidłowości miały wyłącznie charakter formalny i występowały incydentalnie, w związku z powyższym nie miały one wpływu na realizację budżetu i ocenę kontrolowanej działalności. Polegały one na: jednym przypadku sporządzeniu błędnego opisu faktury; 17 przypadkach wprowadzenia do ksiąg błędnej daty płatności, jednym przypadku wprowadzenia zmian w planie wydatków pod błędną datą.

¹ Wymiar sprawiedliwości.

² Jednostki sądownictwa powszechnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

1.1. Planowanie i realizacja dochodów budżetowych

Opis stanu faktycznego

W 2012 r. Sąd zrealizował dochody w wysokości 5.042,4 tys. zł tys. zł. Wykonanie 2012 r. w porównaniu do roku 2011³ było niższe o 189,2 tys. zł, tj. o 3,6%, a w porównaniu do planu⁴ wyniosło 82,7%. Najwyższe kwoty dochodów uzyskano w 2012 r. w § 0690 wpływy z różnych opłat - 4.261,8 tys. zł (tj. 79,7% planu i 97,2% wykonania roku 2011) oraz § 0570 grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych – 594,1 tys. zł (tj. 94,3% planu i 95,2% wykonania 2011 r.).

Pani Monika Janiak, Dyrektor Sądu wyjaśniła, że przyczyny niewykonania w 2012 r. planu dochodów leżały w:

- ustawowej⁵ konieczności dokonywania zwrotów części wnoszonych opłat od prowadzonych przez sąd spraw w postępowaniach cywilnych;
- wynikającym z trudnej sytuacji ekonomicznej w regionie co przełożyło się na wzrost niezapłaconych należności z tytułu grzywien i kosztów sądowych.

[Dowód: akta kontroli str. 91-94]

Na podstawie kontroli 50⁶ dowodów księgowych i odpowiadającym im zapisom księgowym na kontach 130 i 221 na łączną kwotę 979.754,58 tys. zł stwierdzono, że: dochody księgowane na podstawie wyciągów bankowych i dokumentów kasowych były prawidłowo ujmowane jako nieprzypisane; przypisu należności dokonywano w każdym przypadku w odniesieniu do dochodów ustalanych postanowieniami Sądu. Stwierdzono także, że nie było przypadków nieujmowania należności budżetowych w ewidencji księgowej; ewidencja księgowa dochodów nieprzypisanych pozwalała na wyodrębnienie poszczególnych tytułów i kwot z jakich uzyskano dowody; w badanych przypadkach nie podlegały naliczeniu odsetki od poddanych badaniu nieuiszczonych w terminie dochodów budżetowych, a badane dowody księgowe stanowiące podstawę zapisów w zakresie dochodów budżetowych spełniały wymogi określone w art. 21 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷, zwanej dalej „uor”.

[Dowód: akta kontroli str. 95-118]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki nie stwierdzono nieprawidłowości powodujących uszczuplenia dochodów.

Uwagi dotyczące badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że prowadzona w Sądzie ewidencja należności z tytułu dochodów budżetowych pomijała operacje na koncie rozrachunkowym 226 - Długoterminowe należności budżetowe. W Sądzie przypisów należności dokonywano zbiorczymi dowodami księgowymi – uwzględniającymi wszystkie tytuły powstania

³ W 2011 r. Sąd osiągnął dochody w wysokości 5.231,7 tys. zł – całość w dziale 755, rozdziale 75502, z czego najwyższe kwoty w §0690 wpływy z różnych opłat (w tym opłaty i koszty sądowe oraz inne opłaty uiszczane na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego) - 4.383,2 tys. zł oraz §0570 grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych – 624,1 tys. zł.

⁴ Na 2012 r. zaplanowano wykonanie przez Sąd dochodów w kwocie 6.095,0 tys. zł tj. o 16,5% większej od wykonania roku 2011. Dochody zaplanowano w §0690 na kwotę 5.350,0 tys. zł, a w §0570 – 630,0 tys. zł (tj. kwoty wyższe o odpowiednio 22,1% i 1% od wykonania roku 2011).

⁵ wynikającej z art. 79 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U z 2010 r. Nr 90, poz. 594)

⁶ W związku z osiaganiem przez Sąd dochodów wyłącznie w jednym rozdziale klasyfikacji budżetowej 75502 – populacja poddana badaniu w zakresie prawidłowości ewidencji księgowej dochodów równa była całości osiągniętych w 2012 r. dochodów (populacja obejmowała ogółem 14.737 zapisów księgowych na kwotę 6.343.432,35 zł). Doboru próby do badania metodą PPS (prawdopodobieństwa proporcjonalnego do wielkości) dokonano przy pomocy aplikacji Pomocnik Kontrolera wersja 5.3., przy założeniu interwału losowania na poziomie 2%.

⁷ Dz.U. z 2013 poz. 330.

należności w danym miesiącu. W każdym badanym przypadku księgowani dokonywano na podstawie ww. dowodów na koncie 221 - Należności z tytułu dochodów budżetowych. Faktycznie jednak część z przypisywanych na koncie 221 należności była rozłożona na raty lub odroczone, z terminem płatności przypadającym na 2013 r.⁸ Właściwe dla prowadzenia ewidencji księgowej należności przypadających na przyszłe lata budżetowe jest konto 226 – co wynika z opisu konta ustalonego rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁹ zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie szczególnych zasad rachunkowości”.

[Dowód: akta kontroli str. 100-113]

Sąd prowadził ewidencję księgową należności w opisany wyżej sposób kierując się dyspozycją zawartą w piśmie Ministra Sprawiedliwości z dnia 05.02.2007 r. znak: DB.III.030-07/07, zgodnie z którym:

- należności sądowe należy zaliczyć do należności krótkoterminowych, z tego względu że stają się one w całości wymagalne w dniu, w którym orzeczenie sądu (...) staje się prawomocne;

- rozłożenie na raty lub odroczenie należności sądowych nie zmienia kwalifikacji należności sądowych jako należności krótkoterminowych.

[Dowód: akta kontroli str. 114-118]

Należy jednak zwrócić uwagę, że prowadzenie ewidencji księgowej należności budżetowych: przypadających na dany rok budżetowy – na koncie 221, a przypadających na lata następne - na koncie 226, służy prawidłowemu wykazywaniu danych w sprawozdaniu budżetowym Rb-27. Zgodnie z instrukcją sporządzania ww. sprawozdania zawartą w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹⁰ ujmowane w nim należności powinny obejmować wyłącznie należności, których termin płatności przypada na dany rok budżetowy.

1.2. Należności pozostałe do zapłaty

Opis stanu
faktycznego

Z ewidencji analitycznej oraz rocznych sprawozdań z wykonania planu dochodów budżetowych Rb-27 wynikało, że w dniach 31 grudnia 2011 r. i 31 grudnia 2012 r. należności pozostałe do zapłaty wynosiły odpowiednio 999,7 tys. zł i 1.126,5 tys. zł, w tym zaległości netto z tytułu dochodów budżetowych Sądu wyniosły odpowiednio 634,7 zł i 981,8 tys. zł (w §§ 0570 i 0690).

W sprawie przyczyn zwiększenia kwoty zaległości Kierownik Sekcji Wykonawczej II Wydziału Karnego wyjaśnił: „(...) przyczyną zwiększenia niezrealizowanych należności sądowych na koniec 2012 r. w porównaniu do stanu na koniec 2011 r. było zwiększenie się wpływu spraw zarówno pod względem ilościowym jak i kwotowym (...) przy pozostającym na podobnym poziomie procencie ściągальności oraz takiej samej obsadzie kadrowej. Niewątpliwym wpływem na skuteczność ściągальności miało duże bezrobocie na terenie działalności Sądu Rejonowego we Włocławku.” Dla porównania w 2011 r. skierowano do wykonania 3.978 spraw karnych na kwotę 1.142.058,67 zł, natomiast w 2012 r. 4.208 spraw na kwotę 1.220.478,16 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 7-9, 91-92]

⁸ Przykładowo karta dłużnika 56/12/C dotyczyła należności w kwocie 2851,67 zł płatnej w ratach, z których 2090 zł przypadało na rok 2012, a 761,67 zł na rok 2013 – w całości została zaewidencjonowana na koncie 221 w styczniu 2012 r.

⁹ Dz. U. Nr 128, poz. 861 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 20, poz. 103

Na podstawie 6 kart dłużnika oraz dołączonych akt sprawy¹¹ ustalono, że we wszystkich sprawach zostały wysłane wezwania do zapłaty zobowiązań w terminie 30 dni. Po upływie tego terminu sprawy były kierowane do egzekucji komorniczej.

[Dowód: akta kontroli str. 255-256]

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzonych działaniach windykacyjnych.

1.3 Należności przedawnione

Opis stanu
faktycznego

W 2012 r. w Sądzie nie było przypadków przedawnienia należności.

[Dowód: akta kontroli str. 86]

1.4. Należności umorzone, odroczone i rozłożone na raty

W badanym okresie należności pieniężne umorzono w wysokości 310.738,89 zł, rozłożono na raty w wysokości 189.949,26 zł i odroczone w wysokości 9.200,00 zł.

Do zbadania przyjęto sprawy dotyczące 5 należności umorzonych o największych wartościach oraz 5 należności rozłożonych na raty również o największych wartościach¹².

W aktach wszystkich zbadanych spraw znajdowały się postanowienia Sądu umarzające lub rozkładające należności na raty. W uzasadnieniach dotyczących umarzania podawano, że egzekucja należności była bezskuteczna, a ustalone fakty dowodzą, że ściągnięcie tej należności w przyszłości również będzie niemożliwe. We wszystkich postanowieniach Sądu o rozłożeniu na raty spłaty należności, podawano: ilość, wysokość oraz terminy wpłaty poszczególnych rat, a w uzasadnieniach, że dłużnik wykazał niemożność uiszczenia należności jednorazowo.

[Dowód: akta kontroli str. 257-258]

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie rzetelność planowania, realizację dochodów budżetowych oraz windykację należności budżetu państwa.

2. Wydatki budżetowe

Opis stanu
faktycznego

2.1. Planowanie wydatków budżetowych

Założenia i wytyczne do planu finansowego Sądu w 2012 r. zostały przekazane przez Dyrektora Sądu Okręgowego we Włocławku w dniu 17.11.2011 r. W oparciu o wytyczne Sąd opracował projekt planu finansowego i w dniu 22.11.2011 r. przekazał do dysponenta II stopnia. W związku z ogłoszeniem ustawy budżetowej w dniu 15.03.2012 r. Sąd w okresie do 29.03.2012 r. działał na podstawie projektu planu finansowego przewidującego m. in. wydatki w łącznej kwocie 19.218,0 tys. zł.¹³

W 2012 r. dyspozycje w sprawie ustalenia planu wydatków Sąd otrzymał w dniu 17.04.2012 r. W planie pierwotnym przewidywano wydatki w wysokości 19.143,0 tys. zł (tj. o 4,6% mniej od wykonania 2011 r. wynoszącego 20.071 tys. zł). Plan po zmianach na 31.12.2012 r. wynosił 21.163,0 tys. zł.

¹¹ Kontrolujący wybrali do zbadania 3 sprawy o najdłuższych okresach przeterminowania (ICo 2343/04, kdl. 243/04 z 18.10.2004 r.; VGNC 1003/05, kdl. 937/05 z 17.01.2006 r.; IIIIRC 243/09, kdl. 149/09 z 14.10.2009 r.) oraz 3 sprawy o najwyższych wartościach (INs.1581/09, kdl. 151/12 – 6.798,42 zł; VGC 17/12, kdl. 260/12 – 4.748,00 zł; IIKs 34/11, kdl. 177/12 – 3.590,00 zł).

¹² Umorzenia: II K 2585/10, karta dłużnika Nr 117/11, kwota 6.606,97 zł; II K 2016/11, Nr 1033/11, 6.132,19 zł; II K 244/08, Nr 438/09, 4.126,22 zł; II K 949/07, Nr 344/12, 2.380,00 zł; II K 221/10, Nr 118/11, 2.077,26 zł; Raty: – II KS 106/11, karta dłużnika Nr 904/11, kwota 8.890,00 zł; II K 580/12, Nr 818/12, 6.180,00 zł; II K 9/12, Nr 217/12, 6.179,87 zł; II K 856/11, Nr 685/12, 3.416,17 zł; XII K 368/12, Nr 777/12, 4.300,00 zł

¹³ wg. przekazanej do Sądu informacji kwotę wydatków ustalono na wysokość planu na 01.01.2011 r. powiększoną o 4,6%.

Plan wydatków na 2012 r. był zmieniany 75 razy i per saldo wzrósł o 2.020,0 tys. zł, z tego 36 zmian dotyczyło wyłącznie przesunięć w ramach planu (między paragrafami, w ramach ustalonych w paragrafach kategorii wydatków lub między celami w budżecie zadaniowym). Plan wydatków zwiększano 25 razy, a przeznaczeniem dodatkowych środków były m.in. koszty remontu elewacji budynku Sądu, opłaty składek na PFRON, zwiększenia planu wynagrodzeń lub nagród dla pracowników, koszty doręczeń i wezwań. Plan wydatków zmniejszano ogółem 10 razy, a najczęstszymi przyczynami tych zmian była korekta limitów wydatków na kuratorów sądowych, zmniejszenia wydatków na wynagrodzenia lub wynagrodzenia sędziów w stanie spoczynku.

Sąd nie otrzymywał informacji o źródle z jakiego przesuwane są środki na zwiększenie planu wydatków, w szczególności w żadnym piśmie nie znajdowała się wzmianka o tym, że zwiększenie wydatków pochodzi z rezerwy ogólnej lub celowej.

W 2012 r. nie planowano wydatków majątkowych. Największe zmiany planu na płace i pochodne od nich (przekraczające 100 tys. zł) dotyczyły:

- zwiększenia w dniu 21.06.2012 r. planu wydatków na składki na ubezpieczenia społeczne (§ 4110¹⁴) o kwotę 168 tys. zł, co uzasadnione było zwiększeniem składki na ubezpieczenie rentowe;

- przesunięcia w dniu 11.09.2012 r. kwoty 148 tys. zł z przeznaczeniem na wynagrodzenia pracowników nieetatowych (§ 4170¹⁵), co wynikało z potrzeby zabezpieczenia środków na koszty postępowania sądowego (wynagrodzenia biegłych) z wygospodarowanych oszczędności w zakresie zakupów bieżących.

Największe jednorazowe zwiększenie planu wydatków Sądu nastąpiło w dniu 01.08.2012 r. – o kwotę 1.500 tys. zł przeznaczoną na wykonanie remontu elewacji budynku głównego Sądu (§ 4340¹⁶).

Tryb dokonywania ww. zmian planu wydatków był zgodny z przepisami § 9 i 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych¹⁷, zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie gospodarki finansowej sądów powszechnych”.

[Dowód: akta kontroli str. 123-124]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej planowania wydatków budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Realizacja wydatków budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane w Sądzie w 2012 r. wydatki wyniosły ogółem 21.159 tys. zł (tj. 105,4% wykonania roku 2011 oraz 99,98% planu po zmianach), z czego:

- w dziale 753, rozdziale 75312 – 365 tys. zł (tj. 99,73% planu po zmianach);
- w dziale 755 – 20.794 tys. zł (tj. 99,98% planu po zmianach), w tym: w rozdziale 75502 – 20.779 tys. zł oraz rozdziale 75595 - 15 tys. zł.

Najwyższe wydatki poniesiono w 2012 r. na wynagrodzenia, dodatkowe wynagrodzenia roczne oraz składki na ubezpieczenia społeczne (§§ 4010, 4030, 4040, 4110) - łącznie 13.978 tys. zł (tj. 66% wykonania planu wydatków). Największy wzrost wydatków wystąpił w § 4340¹⁸ z 183 tys. zł w 2011 r. do 1.842 tys. zł w 2012 r. – co było wynikiem przeprowadzenia remontu elewacji zabytkowego budynku Sądu. Największy spadek

¹⁴ Składki na ubezpieczenia społeczne

¹⁵ Wynagrodzenia bezosobowe

¹⁶ Zakup usług remontowo-konserwatorskich dotyczących obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych

¹⁷ Dz.U. Nr 11 poz. 69 ze zm.

¹⁸ Zakup usług remontowo-konserwatorskich dotyczących obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych

wydatków względem roku 2011 nastąpił w § 4210¹⁹ – z 1.006 tys. zł w 2011 r. do 346 tys. zł w 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 119-122]

W Sądzie podjęto działania organizacyjne mające na celu zapewnienie gospodarności i celowości dokonywanych wydatków. Przepisy wewnętrzne obowiązujące w Sądzie wymagały m. in. poprzedzającej zakup pisemnej akceptacji przez kierownika właściwej komórki. Przepisy wewnętrzne wymagały dokonywania analizy rynku przy zakupach towarów lub usług na kwoty przewyższające 3 tys. zł, a przy zakupach na kwotę 14 tys. euro - stosowania przepisów w zakresie zamówień publicznych.

Ponadto podjęto inne działania ograniczające wydatki tj. stosowanie poczty wewnętrznej zamiast dokumentów drukowanych, samodzielne wykonywanie druków na powielaczu, dostarczanie korespondencji przez doręczycieli sądowych, korzystanie z usług zewnętrznej firmy sprzątającej.

W Sądzie dokonywano analizy ponoszonych wydatków, także w ujęciu zadaniowym. Wyniki tych działań były kwartalnie przekazywane do jednostki nadrzędnej. Ponadto przeprowadzano analizy związane z planami istotniejszych wydatków.

W 2012 r. podejmowano działania mające na celu uzyskiwanie niezbędnych danych do zarządzania wydatkami poprzez prowadzenie ewidencji: działań związanych z naprawami, konserwacją i ulepszeniami środków trwałych; faktur, rachunków i not; zakupionych materiałów biurowych, tonerów itp.

Zgromadzone w Sądzie dane dotyczące kosztów wykorzystywano na etapie planowania wydatków, przy zachowaniu otrzymanych wytycznych do sporządzania planów finansowych.

W 2012 r. Sąd otrzymał dyspozycje dotyczące ograniczenia wydatków w zakresie: umów zleceń (§4170) oraz wydatków na kuratorów społecznych (§3030).

Zarządzeniami Prezesa Sądu lub Kierownika Finansowego Sądu ustalono następujące procedury mające na celu ograniczenie wydatków poprzez: przyjęcie stawki z 1 km przebiegu prywatnego samochodu sędziego lub pracownika Sądu; ustalenie zasad zwrotu kosztów noclegu przy wyjazdach służbowych; zmniejszono obrót kasowy w stosunku do pracowników i sędziów posiadających rachunki bankowe; rozliczanie wydatków związanych z wykonywaniem rozmów prywatnych z telefonów służbowych poprzez weryfikację bilingów; ograniczenie możliwości wykonywania zewnętrznych rozmów na telefony stacjonarne i komórkowe tylko do osób, które udokumentowały taką potrzebę i charakter pracy; racjonalizację korzystania ze sprzętów i artykułów biurowych; oszczędne korzystanie z energii cieplej.

[Dowód: akta kontroli str. 259-284]

Zbadano zgodność poniesionych wydatków z planem finansowym Sądu²⁰. Stwierdzono, że wszystkie dokonywane przez Sąd w 2012 r. wydatki dokonywano w ramach planu z uwzględnieniem zmian w nim dokonywanych.

[Dowód: akta kontroli str. 123-134]

Badanie legalności, gospodarności, celowości i rzetelności ponoszonych przez Sąd w 2012 r. wydatków przeprowadzono na próbie wybranych 39 wybranych zapisów księgowych (na kwotę 2.457,4 tys. zł) spośród operacji księgowych przeprowadzonych na koncie 130²¹.

¹⁹ Zakup materiałów i wyposażenia

²⁰ do badania wykorzystano aplikację Pomocnik Kontrolera wersja 5.3, w którym wykorzystano funkcję weryfikacji planu finansowego.

²¹ Populację (zbiór wydatków) objętą oceną [PO] stanowiły wszystkie wydatki poniesione z rachunku bankowego Urzędu, tj. wszystkie zapisy księgowe (w liczbie 14.900) po stronie Ma konta 130-01 „Rachunki bieżące jednostek budżetowych” - wydatki, w wysokości 21.159 tys. zł. Po wykluczeniu operacji o małym ryzyku (wszystkich poniżej 200 zł, dokonanych na podstawie poleceń księgowania, dokonanych w korespondencji z kontami 231, 232, 240, 255) populacja badana (PB) wyniosła 783 operacje na kwotę 4.147,1 tys. zł. Doboru próby dokonano metodą monetarną (dla wydatków bieżących) przy użyciu programu komputerowego

Badanie dowodów księgowych (wyciągów bankowych, faktur i umów) związanych z ww. księgowaniami wykazało, że wydatki były:

- poniesione w rzetelnie skalkulowanej kwocie;
- celowe – związane z zadaniami Sądu i rzetelnie uzasadnione;
- zgodne z ustalonym planem wydatków Sądu;
- poniesione w terminach wynikających z umów lub faktur;

W wymagających tego przypadkach – wydatki były poprzedzone procedurą w zakresie zamówień publicznych.

W 2012 r. Sąd nie realizował wydatków majątkowych.

[Dowód: akta kontroli str. 135-138]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wydatkowania środków nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że w jednym przypadku dokonano wydatku przed obligatoryjnym terminem płatności. Faktura VAT 25/11/2012 z 28.11.2012 r. (za kompleksowe wykonanie prac remontowych i konserwatorskich w Sądzie Rejonowym we Włocławku, zgodnie z załączonym protokołem G.2114-12/2012) na kwotę brutto 1.294.216,47 zł dostarczona została Kierownikowi Finansowemu Sądu 28.11.2012 r. z terminem zapłaty wynoszącym 30 dni od dostarczenia faktury. Zapłacono: 450.000,00 zł - 29.11.2012 r. tj. 29 dni przed upływem wyznaczonego terminu zapłaty i 844.216,47 zł - 04.12.2012 r. tj. 23 dni przed upływem wyznaczonego terminu zapłaty.

[Dowód: akta kontroli str. 11-14]

W sprawie terminów zapłaty za prace remontowe i konserwatorskie Dyrektor Sądu wyjaśniła: „(...) Na rachunku bankowym Sądu Rejonowego we Włocławku były środki finansowe, które w przypadku niezrealizowania są zabierane przez Ministerstwo Finansów i z końcem roku jest bardzo ciężko je odzyskać. Ponadto co roku powtarzają się sytuacje, iż w grudniu nie są przekazywane środki w kwotach zapotrzebowanych, są zmniejszane przekazywane limity, bądź zapotrzebowane środki są zerowane. Dlatego też chcąc wywiązać się z zaciągniętych zobowiązań staram się w miarę posiadanych środków bieżąco regulować płatności (dlatego też były dokonywane płatności częściowe). Z końcem roku na ewentualną zapłatę zaciągniętego w 2012r. zobowiązania. Dlatego też posiadając środki finansowe na rachunku bankowym i chcąc uniknąć ryzyka nie zapłacenia faktury w terminie podjęłam decyzje o uregulowaniu jej z posiadanych środków.”

[Dowód: akta kontroli str. 10]

Nie stwierdzono aby powyższy przypadek dokonania zapłaty przed obligatoryjnym terminem płatności: uniemożliwił terminową realizację innych płatności, spowodował utratę dochodów z tytułu odsetek od lokat wolnych środków (w związku z prowadzeniem przez sąd płatności z rachunków nieoprocentowanych).

2.3. Udzielanie zamówień publicznych

Opis stanu
faktycznego

Procedurę udzielania zamówień publicznych ustalono zarządzeniem Prezesa Sądu i kierownika Finansowego Sądu nr 150/2009 z 22.12.2009 r. Powyższe regulacje wymagały powoływania komisji przetargowych do zamówień powyżej kwoty 14 tys. euro. Przeprowadzanie postępowań o zamówienie publiczne należało do zadań Oddziału Gospodarczego Sądu.

Zamówienia udzielane były po złożeniu zapotrzebowań przez kierowników komórek organizacyjnych Sądu, które były zatwierdzane przez Kierownika Oddziału Gospodarczego Sądu. Wydatki związane z: zakupem książek i czasopism; pieczętek; wyposażenia informatycznego – wymagały uzyskania pozytywnej opinii Prezesa Sądu lub kierowników właściwych komórek organizacyjnych Sądu.

„Pomocnika Kontrolera” (ver. PK-5.2). Ryzyko statystyczne badania [RS] określono w wysokości 5%, przy założeniach, że tolerowany błąd [TB] wynosi 1,5%, natomiast błąd oceny [k] przyjęto 0,5%.

Planowanie wydatków rzeczowych realizowano poprzez sporządzenie: planu remontów, planu zamówień publicznych, ewidencji księgowej zaangażowania wydatków. Sąd dysponował jednak ograniczoną możliwością planowania wydatków na remonty i wyposażenie – wydatki w tym zakresie były realizowane przez jednostkę nadrzędną.

Nadzór nad realizacją zamówień publicznych był realizowany w Sądzie w zależności od przedmiotu umowy. Wykonanie prac remontowych nadzorowano poprzez organizację spotkań zamawiającego i wykonawcy, dokonywanie odbiorów częściowych i odbioru końcowego. Dostawy materiałów biurowych dokumentowano protokołami odbioru, ewidencjonowano w rejestrze i sporządzano właściwe dokumenty księgowe. Wykonanie innych dostaw lub usług nadzorowano poprzez sporządzanie protokołów odbioru, potwierdzeń wykonania/odbioru, kart przeglądów.

[Dowód: akta kontroli str. 285-286]

Z rejestru zamówień publicznych wynikało, że w Sądzie w badanym okresie udzielono 7 zamówień o łącznej wartości brutto 2.875,7 tys. zł (5 w trybie przetargu nieograniczonego oraz 2 w trybie negocjacji na podstawie art. 72 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny²²).

Kontrolą objęto 3 następujące zamówienia publiczne o łącznej wartości 2.672,2 tys. zł:

a) „Świadczenie usług pocztowych w obrocie krajowym i zagranicznym na rzecz Sądu Rejonowego we Włocławku”, ustalono wynagrodzenie, które w całym okresie trwania umowy (tj. od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r.) nie miało przekroczyć łącznej wysokości umownej, brutto 564.501,31 zł. Zamówienie udzielono w formie negocjacji na podstawie art. 72 Kodeksu Cywilnego (Umowa nr FU/70/2012 z 27 grudnia 2012 r.). W sprawie przeprowadzenia negocjacji, Dyrektor Sądu wyjaśniła: „Zgodnie z zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 lutego 2012 r. w sprawie wskazania zamawiającego do przygotowania i przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, udzielania zamówień oraz zawierania umów ramowych na potrzeby jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości (Dz.Urz.MS z 2012 r. poz.23), Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie na świadczenie usług pocztowych.

Na podstawie art.101 w zw z art. 16 ust. 3 ustawy Prawo Zamówień Publicznych²³, zwanej dalej „pzp”, oraz art. 72 Kodeksu Cywilnego w zw. z art. 14 pzp, jeżeli zamawiający zawarł umowę ramową tylko z jednym wykonawcą, może udzielić zamówienia, którego przedmiot jest objęty umową ramową, zapraszając go do prowadzenia negocjacji.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy we Włocławku przeprowadził negocjacje, z wybranymi z trybie przetargu nieograniczonego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, dostawcą na świadczenie usług pocztowych, zgodnie i na podstawie zawartej umowy ramowej.

b) „Prace remontowe i konserwatorskie elewacji w Sądzie Rejonowym we Włocławku”, o wartości brutto 1.779.368,17 zł udzielone w trybie przetargu nieograniczonego (Umowa nr FU/50/2012 z 2 listopada 2012 r.);

c) „Kompleksowa dostawa energii elektrycznej wraz z usługą dystrybucji dla potrzeb Sądu Rejonowego we Włocławku”, o wartości brutto 199.521,76 zł udzielona w trybie przetargu nieograniczonego (Umowa nr FU/66/2012 z 19 grudnia 2012 r.);

[Dowód: akta kontroli str. 15-59]

Zbadanie 2 wybranych postępowań o udzielenie zamówień publicznych w trybie przetargów nieograniczonych (podpunkty b i c) w zakresie: podlegania udzieleniu w trybie przepisów ustawy PZP; określenia rodzaju zamówienia; osób wykonujących czynności w postępowaniach; przygotowania postępowań; ogłoszeń; trybu udzielenia zamówień; kryteriów kwalifikacji podmiotowej; uprawnień do wykonywania określonej działalności przez

²² Dz. U. Nr 16 poz. 93 ze zm.

²³ Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759 ze zm.

wykonawców, potwierdzenia posiadania niezbędnej wiedzy, doświadczenia oraz potencjału technicznego i osobowego zdolnego do wykonania zamówień przez wykonawców; sytuacji ekonomicznej i finansowej wykonawców; potwierdzenia, że oferowane dostawy, usługi lub roboty odpowiadały wymaganiom określonym przez zamawiającego; wyborów najkorzystniejszych ofert; protestów i odwołań; podpisywania umów oraz zamówień dodatkowych nieobjętych zamówieniem podstawowym nie wykazało nieprawidłowości.

[Dowód: akta kontroli str. 60-85]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.4. System kontroli zarządczej w zakresie dokonywania wydatków

Opis stanu
faktycznego

W toku badań opisanych w pkt. III.2.2 i 2.3 i 4.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania kontroli finansowej i kontroli zarządczej. Stwierdzono m. in., że stosowane w jednostce procedury obiegu i kontroli dowodów księgowych ustalono pisemnie zarządzeniem Kierownika Finansowego Sądu nr 17/2011 z 01.02.2011 r., ustalono także przepisy wewnętrzne w zakresie udzielania zamówień publicznych (wyszczególnione w pkt. III. 2.3. niniejszego wystąpienia). System kontroli obiegu dokumentów księgowych zapewniał rozdział kompetencji między osobami dokonującymi operacji księgowych, osobami dokonującymi kontroli merytorycznej wydatku i osobami zatwierdzającymi dokumenty księgowe do wypłaty. Regulacje wewnętrzne określiły m. in. podział zadań między uczestników procesu udzielania zamówień publicznych.

Przeprowadzone badania (opisane w pkt. III. 2.2-2.3 niniejszego wystąpienia) nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowania ww. przepisów, w tym w szczególności nie stwierdzono: niejasno sformułowanych uregulowań wewnętrznych, pozostawiania nadmiaru kompetencji w ręku jednego urzędnika.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.5. Rachunki pomocnicze

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie ze sprawozdaniem Rb-23 za 2012 r. Sąd posiadał na dzień 31 grudnia 2012 r. na rachunku pomocniczym w BGK o/ Toruń 342.677,82 zł – „sum na zlecenie”.

Dyrektor Sądu wyjaśniła: „(...) Na tym rachunku gromadzone są wyłącznie środki pieniężne wpłacone przez stronę postępowania sądowego celem sfinansowania czynności połączonych z wydatkami. Na podstawie art. 130 KPC, Sąd wzywa stronę postępowania która nie została zwolniona z ponoszenia kosztów sądowych do uiszczenia w określonym terminie zaliczki celem sfinansowania np. wynagrodzenia biegłego za sporządzoną opinię. Na rachunku w 2012 r. nie były przechowywane środki przekazywane od jednostki nadrzędnej celem sfinansowania inwestycji.”

[Dowód: akta kontroli str. 87, 236]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.6. Zatrudnienie i wydatki na wynagrodzenia

Opis stanu
faktycznego

Ogółem w 2012 r. wydatki na wynagrodzenia wyniosły 11.500 tys. zł²⁴ i były 10 tys. zł niższe od poniesionych w 2011 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2012 r. wyniosło 4.929,44 zł i wzrosło o 1,1% w stosunku do roku 2011 (w którym ten wskaźnik wynosił 4.875,05 zł). Spadek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia o 0,4% nastąpił w grupie

²⁴ Całość wydatków na wynagrodzenia poniesiono w dziale 755 wymiar sprawiedliwości, rozdziale 75502 jednostki sądownictwa powszechnego. Zgodnie ze sprawozdaniem budżetowym Rb-28 poniesiono wydatki w wysokości 7.588,9 tys. zł w §4010 i 3.911,1 tys. zł w §4030. Wykonanie wydatków było niższe od planowanego (po zmianach) na kwoty 7.589,7 tys. zł w §4010 i 3.912,0 tys. zł w §4030.

asystentów, a o 0,1% w grupie kuratorów. Wzrost wynagrodzeń nastąpił o 0,3% w grupie administracja i obsługa, o 1,1% w grupie referendarzy, a najwyższy o 1,9% w grupie sędziów. Wskaźnik przeciętnego zatrudnienia²⁵ wyniósł w 2012 r. - 194,41 i był niższy o 1% od przeciętnego zatrudnienia w roku 2011 (tj. 196,75).

Zmiany w zakresie zatrudnienia i wysokości wynagrodzeń wynikały ze zmniejszenia w 2012 r. o 1 liczbę etatów sędziowskich oraz z bieżących zmian kadrowych (awansów, zwolnień lekarskich, obsadzenia wakatów).

[Dowód: akta kontroli str. 119-120, 140-141, 254]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.7. Umowy zlecenia

Opis stanu
faktycznego

W 2012 r. plan pierwotny w §4170 – „wynagrodzenia bezosobowe” wynosił 900 tys. zł. Do planu wprowadzono 10 zmian i na koniec roku wyniósł 974,2 tys. zł. Wykonanie wydatków w § 4170 wyniosło 974,2 tys. zł.

Wydatki w § 4390 – „analizy i opinie” wprowadzono do planu w kwocie 2 tys. zł. W 2012 r. nastąpiły 3 zmiany planu, w wyniku których na koniec roku wyniósł on 11,9 tys. zł. Wykonanie wydatków w § 4390 wyniosło 11,9 tys. zł.

Nie stwierdzono dokonywania wydatków w §4380 „zakup usług obejmujących tłumaczenia”.

W okresie roku budżetowego nie stwierdzono przekroczenia planu wydatków w ww. paragrafach klasyfikacji budżetowej.

Wydatki ponoszone przez Sąd w powyższym zakresie obejmowały umowy zlecenia oraz wynagrodzenia bezosobowe związane z prowadzonymi postępowaniami sądowymi, w tym: biegłych oraz tłumaczy. Ogółem w 2012 r. zawarto 17 umów zleceń wobec 16 umów w 2011 r. Spośród ww. umów na podstawie 18 dokonywano wydatków w 2012 r. (15 zawartych w 2012 r. i 3 w 2011 r.). Ogółem na realizację ww. umów wydatkowano z budżetu państwa w 2012 r. 117.062,50 zł²⁶. Z pracownikami sądu zawarto w 2012 r. 8 umów, wobec 5 umów w 2011 r. Umowy zawierane w 2012 r. z pracownikami Sądu dotyczyły wyłącznie doręczenia przesyłek sądowych, tj. działania określonego w § 68 ust. 3 w zw. z ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych²⁷. Pozostałe umowy, zawierane z osobami niebędącymi pracownikami Sądu, dotyczyły: doręczenia przesyłek sądowych²⁸, przekazywania spraw do archiwum zakładowego lub archiwizacji akt osobowych; przekazywania zaległych akt do innych sądów (...), czynności związanych z konserwacją i utrzymaniem sieci telekomunikacyjnej w budynkach Sądu, czynności związanych z przygotowaniem deklaracji podatkowych, w tym z tytułu dochodów z odsetek od depozytów. W sądzie nie zawierano umów o dzieło.

Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Oddziału Kadr, Kierownika Oddziału Administracyjnego oraz Głównego Księgowego Sądu – zlecenie czynności związanych z realizacją zadań Sądu wynikało ze: spiętrzenia liczby bieżących zadań, które nie pozwalały na archiwizację dokumentów przez pracowników Sądu oraz długotrwałej absencji pracownika i wynikającej z niej konieczności wykonania zaległych czynności.

[Dowód: akta kontroli str. 158-168]

Badaniu poddano 13 umów zlecenia tj. wszystkie na kwotę wydatków z budżetu 2012 r. równą lub wyższą niż 2.000 zł. Nie stwierdzono aby zawierane umowy zlecenia miały cechy stosunku pracy określone w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy²⁹.

²⁵ średnioroczna liczba obsadzonych etatów

²⁶ z czego na kwotę 92.367,50 zł z tytułu umów zawartych w 2011 i 2012 r. z pracownikami Sądu, a na kwotę 24.695 zł z osobami fizycznymi niebędącymi pracownikami Sądu.

²⁷ Dz.U. Nr 38, poz. 249 ze zm.

²⁸ zawartych z pracownikami Sądu Okręgowego we Włocławku

²⁹ Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.

Postanowienia umów zostały przez zleceniobiorców zrealizowane, co potwierdzali upoważnieni pracownicy Sądu. Zleceniobiorcy wystawiali rachunki na kwoty wynikające z zawartych umów, były one weryfikowane przez upoważnionych pracowników Sądu. Wynagrodzenia z tytułu zawartych umów były wypłacane w terminach określonych w umowach. Nie stwierdzono aby w badanych przypadkach zlecano osobom z zewnątrz zadania przypisane pracownikom Sądu.

[Dowód: akta kontroli str. 169-170]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie środków budżetowych.

3. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W 2012 r. Sąd nie dokonywał wydatków związanych z realizacją programów lub projektów finansowanych z budżetu środków europejskich, co potwierdzają dane zawarte w ewidencji budżetowej i sporządzonymi na jej podstawie sprawozdaniami budżetowymi.

[Dowód: akta kontroli str. 119-120, 171-179]

4. Badanie ksiąg rachunkowych

Opis stanu
faktycznego

4.1. Organizacja systemu rachunkowości i mechanizmów kontroli zarządczej

W Sądzie ustalono politykę rachunkowości³⁰ obejmującą wszystkie elementy wymienione w art. 10 uor. Ustalono tymi dokumentami zasady były zgodne z przepisami art. 9, 12-25 uor, art. 40 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³¹ oraz z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości. Polityka rachunkowości była w 2012 r. na bieżąco aktualizowana – odpowiednio do zmian wprowadzanych w ww. przepisach prawa. W szczególności opracowane w Sądzie zasady rachunkowości ustalały:

- plan kont zgodny z zapisami załącznika nr 3 do rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości;
- zasadę prowadzenia ewidencji księgowej ze szczególnością klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf);
- opis systemu informatycznego za pomocą którego prowadzono ewidencję księgową z uwzględnieniem wykazu programów, procedur lub funkcji oraz opisem jego algorytmów i parametrów³²;
- programowe zasady ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania;
- zasady kontroli, obiegu i zatwierdzania dokumentów księgowych³³ obejmujące m.in.: procedury dotyczące terminowości postępowania z zewnętrznymi i wewnętrznymi dowodami księgowymi, wykaz osób uprawnionych do przeprowadzania kontroli merytorycznej i formalno-rachunkowej dowodów księgowych.

[Dowód: akta kontroli str. 180-186]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³⁰ zarządzeniem Kierownika Finansowego Sądu Rejonowego nr 148/2010 z 27.12.2010 r. ze zm.

³¹ Dz.U. Nr 157 poz. 1240 ze zm.

³² udostępniony przez producenta oprogramowania dokument stanowił załącznik do polityki rachunkowości;

³³ Instrukcję sporządzania, obiegu i kontroli dokumentów finansowo księgowych ustalono zarządzeniem Kierownika Finansowego Sądu nr 17/2011 z 01.02.2011 r.

4.2. System księgowości komputerowej

Opis stanu faktycznego

W Sądzie księgowość prowadzona była przy pomocy systemu OrCom+ Finanse i Księgowość.³⁴ W sądzie istniała możliwość równoległego księgowania na 8 stanowiskach do obsługi systemu finansowo-księgowego. W okresie objętym kontrolą wprowadzano kolejne wersje oprogramowania do stosowania zarządzeniami Kierownika Finansowego/Dyrektora Sądu.

System zapewnia rozwiązania mające na celu dokonywanie kompletnych, poprawnych zapisów księgowych, w tym m. in. zgodność zapisów po stronie Wn/Ma, poprawność sekwencji dat, księgowanie we właściwym okresie sprawozdawczym. W przypadkach określonych w dokumentacji systemu – uniemożliwiane są błędne zapisy, zgłaszane komunikaty o błędach lub pytania do użytkownika o potwierdzenie poprawności zapisu. Oprogramowanie zapewnia m. in. ciągłość numeracji zapisów w dzienniku (numer nadawanych w momencie zapisu operacji), bieżące zatwierdzanie dowodów księgowych (z automatycznym określeniem terminu zatwierdzenia), wskazanie na wydrukach czy dane pochodzą z ksiąg w okresie zamkniętym³⁵.

[Dowód: akta kontroli str. 186-187]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.3. Prawidłowość ujęcia operacji gospodarczych w księgach rachunkowych

Opis stanu faktycznego

W celu zbadania prawidłowości ujmowania operacji gospodarczych w księgach rachunkowych dokonano przeglądu analitycznego zapisów dokonanych w 2012 r.³⁶ Nie stwierdzono nieprawidłowości mających wpływ na sprawozdawczość budżetową. Ustalono m. in. że:

- wszystkie zapisy księgowe były kompletne tj. zawierały informacje wymagane przepisami uor,
- wszystkie zapisy dokonywane były pod datą umożliwiającą ujęcie ich we właściwych okresach sprawozdawczych,
- nie stwierdzono braku ciągłości zapisów dziennika;
- księgowania dokonywano z zachowaniem przepisów w zakresie klasyfikacji budżetowej;
- nie stwierdzono przypadku pomijania kont rozrachunkowych przy księgowaniu zakupów.

Ponadto badaniu poddano zapisy księgowe stycznia 2013 r. związane z płatnościami w §§ 4210-4300 (wydatków majątkowych w tym okresie nie stwierdzono) tj. 42 operacje. Dokonano przeglądu opisu operacji i wybrano³⁷ 3 dowody do badania prawidłowości przyporządkowania operacji dotyczących tych faktur do właściwych okresów sprawozdawczych. Wszystkie ww. dowody księgowe dotyczyły usług świadczonych w grudniu 2012 r. - zostały wystawione w styczniu, z datą płatności na styczeń 2013 r., a zatem zaksięgowano je w prawidłowym okresie sprawozdawczym.

[Dowód: akta kontroli str. 198-228]

³⁴ w okresie przeprowadzania kontroli funkcjonowała wersja oprogramowania oznaczona 5.1.1.25

³⁵ System wymusza zamykanie miesięcy – istnieje możliwość pozostawienia otwartych maksymalnie 6 miesięcy. W toku kontroli stwierdzono, że zamknięte były wszystkie miesiące za wyjątkiem grudnia 2012 r. Badaniu poddano także wydruki zestawień obrotów i sald wskazujące (zapis „zamknięte”) na pozostawianie maksymalnie 2 miesięcy otwartych (bieżącego i poprzedniego).

³⁶ przeglądu dokonano przy użyciu narzędzia informatycznego „Pomocnik Kontrolera” (ver. PK-5.3) – FK – skan analiza. Badaniu poddano wszystkie zapisy księgowe dokonane w 2012 r. Wskazane przez aplikację obciążone ryzykiem nieprawidłowości zapisy poddano analizie, zweryfikowano z dokumentami źródłowymi lub uzyskano wyjaśnienia w zakresie przyczyn wykazanego przez aplikację stanu.

³⁷ Wyselekcjonowano operacje których opis zawierał rok 2012.

Ustalone
nieprawidłowości

W toku dokonanego przeglądu analitycznego zapisów księgowych stwierdzono następujące nieprawidłowości w zakresie operacji księgowych, które nie miały wpływu na sprawozdawczość budżetową:

- a) 1 przypadek błędnego opisu operacji księgowej dotyczącego operacji na kwotę 63,85 zł, co zgodnie z wyjaśnieniami Głównego Księgowego Sądu było następstwem pomyłki w księgowaniu wynikającej z przeniesienia zapisu z innej operacji księgowej;
- b) 17 przypadków księgowania faktur dotyczących zakupu towaru, w których określono w systemie finansowo – księgowym datę płatności równą dacie dowodu księgowego, co zgodnie z wyjaśnieniami Głównego Księgowego Sądu wynikało z niewprowadzenia przez operatora do systemu finansowo księgowego daty płatności – w wyniku czego system automatycznie przyjmuje datę płatności równą dacie dowodu płatności.

Ponadto w toku badania zgodności dokonywanych wydatków z planem (opisanym w pkt. III.2.2 niniejszego wystąpienia) stwierdzono 1 przypadek nieprawidłowego księgowania zmiany w planie wydatków Sądu. Zarządzenie Kierownika Finansowego nr 474/2012 wydane w dniu 28.12.2012 r. zaksięgowano pod datą 2 dni późniejszą – 31.12.2013 r., co zgodnie z wyjaśnieniami Głównego Księgowego Sądu wynikało z pomyłki osoby księgującej.

[Dowód: akta kontroli str. 124-135, 198-228]

Opisane wyżej nieprawidłowości nie wpływały na sporządzane przez Sąd sprawozdania budżetowe, miały charakter formalny i występowały sporadycznie, nie skutkowały niegospodarnością lub niecelowością dokonywanych wydatków. W związku z powyższym nie miały negatywnego wpływu na ocenę rzetelności ksiąg rachunkowych.

4.4. Prawidłowość ujęcia dowodów księgowych w księgach rachunkowych

Opis stanu
faktycznego

Badaniu przy pomocy aplikacji „Pomocnika Kontrolera” wersji PK-5.3³⁸, poddano 39 dowodów księgowych dotyczących wydatków (z tego 6 wybranych obligatoryjnie na łączną wartość 1.979.368,17 zł i 33 wybranych losowo na łączną kwotę 485.065,16 zł).

Badaniem objęto:

- poprawność formalną dowodów oraz zapisów księgowych, w tym: w zakresie kontroli bieżącej i dekretacji, kompletności i poprawności formalnej zapisu i ujęcia dowodu w dzienniku oraz księdze głównej;
- wiarygodność dokonanych zapisów księgowych w zakresie ustalenia prawidłowej wartości transakcji, okresu księgowania, ujęcia na kontach syntetycznych i analitycznych, w tym w podziałkach klasyfikacji budżetowej;

Badanie nie wykazało nieprawidłowości. Stwierdzono zgodność badanych dowodów, zawartych zapisów oraz dokonywanych na ich podstawie księgowania z przepisami uor, rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz ustaloną w Sądzie polityką rachunkowości.

[Dowód: akta kontroli str. 139-140]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wiarygodność prowadzonych przez Sąd ksiąg rachunkowych.

³⁸ metodologię doboru próby opisano w pkt. III. 2.2 niniejszego wystąpienia

5. Sprawozdawczość budżetowa

5.1. Prawdliwość i rzetelność rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Opis stanu faktycznego

Badaniem w zakresie prawidłowości sporządzenia sprawozdań budżetowych poddano:

- roczne sprawozdania budżetowe: Rb-23 o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych, z wyłączeniem rachunków izb celnych, Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, Rb-28 – z wykonania planu wydatków budżetu państwa, Rb-28 Programy - z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej,

- sprawozdania za IV kwartał w zakresie operacji finansowych wg stanu na dzień 31.12.2012 r.: Rb-Z – o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji, Rb-N – o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych.

Stwierdzono, że sprawozdania objęte badaniem:

- przekazywano w terminach: 18.01.2013 r. – sprawozdanie Rb-N; 21.01.2013 r. – sprawozdanie Rb-23, 25.01.2013 r. – sprawozdanie Rb-Z, 30.01.2013 r. – sprawozdania Rb-27, Rb-28 i Rb-28 Programy, co było zgodne z przepisami rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej sądów powszechnych;

- sporządzano z uwzględnieniem podziału klasyfikacji budżetowej, zgodnie z wzorami ustalonymi z właściwym rozporządzeniem Ministra Finansów (z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³⁹ albo z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁴⁰), a podpisywały je osoby do tego upoważnione;

W zakresie zgodności sporządzanych sprawozdań z ewidencją księgową ustalono m. in., że:

- dane w sprawozdaniu Rb-27 były zgodne z ewidencją księgową rachunku dochodów Sądu (konto 130-02), ewidencją księgową prowadzoną na koncie 221 - Należności z tytułu dochodów budżetowych oraz analityką do ww. konta;

- dane w sprawozdaniu Rb-28 były zgodne z ewidencją księgową rachunku wydatków Sądu (konto 130-01), ewidencją na kontach pozabilansowych: 980 - Plan finansowy wydatków budżetowych i 998 - Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego oraz ewidencją analityczną zobowiązań;

- w związku z niedokonywaniem przez Sąd wydatków programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE – sprawozdanie Rb-28 Programy sporządzono ze stanem zerowym;

- sprawozdanie Rb-N sporządzono zgodnie z ewidencją księgową na kontach rozrachunkowych oraz ewidencją analityczną do tych kont;

- w sprawozdaniu Rb-Z wykazano brak zobowiązań Sądu z określonych w tym sprawozdaniu tytułów (m. in. zobowiązań wymagalnych) co było zgodne z ewidencją księgową;

- sprawozdanie Rb-23 w zakresie stanu środków potwierdzono w dniu 13.01.2013 r. w Narodowym Banku Polskim – Oddział Bydgoszcz, a wykazane w tym sprawozdaniu dane były zgodne z ewidencją księgową dotyczącą rachunków wydatków i dochodów Sądu (kont 130-01 i 130-02) oraz ewidencją księgową na kontach 222 - Rozliczenie dochodów budżetowych i 223 - Rozliczenie wydatków budżetowych;

³⁹ Dz.U. Nr 20, poz. 103

⁴⁰ Dz.U. Nr. 43, poz. 247

[Dowód: akta kontroli str. 91-92, 119-120, 171-174, 230-253]

Ustalono
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

5.2. Prawdliwość i rzetelność sprawozdania budżetowego w układzie zadaniowym

Opis stanu
faktycznego

Do okresów sprawozdawczych roku 2012 miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁴¹. Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r. badanie rocznego sprawozdania z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) zostało ograniczone do sprawdzenia zgodności kwot wydatków ujętych w tych sprawozdaniach z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej oraz terminowości ich sporządzania. Stwierdzono, że kwoty wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb BZ1) były zgodne z zapisami po stronie Ct konta 990 Plan finansowy wydatków budżetowych w układzie zadaniowym. Sprawozdanie zostało sporządzone w terminie określonym w ww. rozporządzeniu.

[Dowód: akta kontroli str. 237, 253]

Ustalono
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe i kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych oraz pozytywnie ocenia zgodność kwot wydatków ujętych w sprawozdaniach z wykonania wydatków budżetu państwa w układzie zadaniowym z ewidencją księgową.

6. Realizacja wniosków NIK z kontroli wykonania budżetu państwa w 2011 r.

Opis stanu
faktycznego

Sąd nie był objęty kontrolą wykonania budżetu państwa w 2011 r.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴², wnosi o rozważenie dokonywania zapłaty za zobowiązania w terminach wynikających z faktur, a także powodujących oszczędności dla budżetu państwa.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie

⁴¹ Dz. U. Nr 298, poz. 1766

⁴² Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz

....., dnia

.....
miejsowość

.....
data

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Dyrektor
Jarosław Wenderlich

Kontroler
Grzegorz Piotrowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

Kontroler
Adam Kończak
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

